І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ЖОВТНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 25, 1961 No. 203. VOL. LXVIII.

ПРИ КОЛУМБІЇ ТВОРЯТЬ ОСЕРЕДОК ДОСЛІДІВ КОМУНІЗМУ

НОВИЙ ІНСТИТУТ БУДЕ ДОСЛІДЖУВАТИ ПОШИРЮВАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ДОКТРИНИ В СВІТІ

Ню Йорк. — Колумбійський університет повідомив 23-го жовтня, що організує Дослідний Інститут Комуністичних Проблем. Уважають, що цей інститут буде, першим науковим заведенням, яке в цілості займатиметься дослідами комунізму, та буде порівнювати, як ця доктрина поширюється у світі під політичним і економічним оглядом. Досліди російської проблеми, так звані „Рашен сентерс", існують при 17-ох університетах, в тому числі і при Колумбії. Але експерти від політики у Вашингтоні заявили, що творений новий інститут з дальшим і новим кроком в дослідах над комунізмом. Президент Колумбійського університету д-р Грейсон Кірк сказав про новий інститут таке: „Ми потребуємо більше знати про причетність до комунізму таких районів, як Китай і Югославія; про дивну особливість польського становища і про можливі наслідки конфліктів інтересів між комуністичними державами". Д-р Кірк найменував на директора інституту експерта від справ совєтсько - китайського бльоку професора Збігнєва Бжезінського. Він керуватиме працями інституту, звертаючи увагу на політичні, соціяльні, історичні і економічні аспекти комунізму в Китаї, СССР і в Східній Европі. До праць в інституті мають запрошувати гостей - спеціялістів з Великої Британії, Европи, Індії та інших країн на однорічні досліди. Новий інститут буде адміністраційно приєднаний до Колумбійської школи міжнародних справ, деканом якої є д-р Шайлер Воллес. Д-р Воллес сказав, що новий інститут зможе використовувати всі сили школи міжнародних справ, і також ті всі сили, які працюють в Російськім інституті, Східно - азійськім інституті, в Програмі для справ середньої Европи та в інших наукових установах, що займаються дослідами політичних, економічних і соціяльних проблем. Директор Дослідного Інституту Комуністичних Проблем д-р Збігнєв Бржезінський здобув титул доктора політичних наук в Гарвардському університеті в 1953-му році. В останніх 10-ох роках він подорожував по комуністичних країнах. В 1960-му році він видав працю — „Совєтський бльок: єдність і конфлікти".

Ген. Тейлор закінчує свою місію в Південному В'єтнамі

Сайгон. — Ген. Максвелл Тейлор, особистий дорадник през. Кеннеді у військових справах, який в минулу середу прибув до Південного В'єтнаму, щоб перевірити тамошню військову ситуацію, назначив на середу 25 ц. м. свій від'їзд відтіль. Він мав три безпосередні довгі наради з президентом Південного В'єтнаму, Нго Дінг Діємом, переводив наради з тамошніми в'єтнамськими й американськими військовиками, об'їздив найбільш загрожені комуністичними партизанами терени, оглядав з лету гелікоптером терени, затоплені недавньою повінню та придивлявся вишколюванню південно - в'єтнамських військ спеціяльно для ведення операцій проти партизанських комуністичних загонів. Ген. Тейлор висловився з великим признанням про людський матеріял у південно - в'єтнамській армії та підкреслив трагізм ситуації країни, яка в тому самому часі мас перебороти два великі нещастя: наступ комуністичних банд, вишколених і озброюваних у Північному В'єтнамі, та катастрофу повені, що вдарила по одному мільйоні населення. З Південного В'єтнаму ген. Тейлор поїде до столиці Сіяму Бангкоку, а відтіль ще до роздертого громадянською війною та комуністичною інфільтрацією Ляосу. Коментатори сумніваються, чи ген. Тейлор радитиме Президентові вислати до Південного В'єтнаму військову експедицію для здавлення тамошніх партизанів.

В Ню Йорку заарештували Л. Тенкеля, — директора Дженерал Парсел Тревелл Ко.

Ню Йорк. — В Ню Йорку заарештовано 52-річного Леоніда Тенкеля, який присвоїв собі більше як $200,000 від осіб, що висилали пакунки до СССР. Тенкель був директором Дженерел Парсел енд Тревелл Компані, яка від 1957 року висилала річно до СССР по 40,000 пачок, беручи за кожну пачку пересічно по $54. Заступник окружного прокуратора Джозеф Стови заявив, що 9-го вересня представник совєтської агенції уневажнив ліценцію. Тенкелеві тому, що він не платив оплат совєтській агенції, які вже тоді виносили коло $200,000. Тенкель продовжував приймати пачки від 150 осіб і після 9-го вересня, пібравши від них $6,736. На початку цього року совєтська агенція ствердила фальшування в рахунках Тенкеля, що довело до уневажнення його дозволу. В травні совєтська агенція зараховувала собі біжучі оплати на рахунок давніших, і почала завертати пачки до ЗДА, завернувши їх 8,000. З того 5,700 вернулися до бюра Джен. Тревелл Компані, бо вона за них оплатила поштову оплату, а 2,300 пачок залишилися на пошті. Тенкель діставав тижневу платню $315, а його жінка — $182 тижнево, разом $497 тижнево.

МекНамара приспішує об'єднання всіх родів збройних сил

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара поволі здійснює об'єднання всіх трьох родів зброї, щоб не допустити до витрачування грошей на подібні агенції при різних родах зброї, на що часто нарікають члени Конгресу. Найбільший крок в цьому напрямку, — це повна реорганізація технічної служби армії, яка може змінити цілий департамент армії. Президент Кеннеді назначив окрему комісію, яку очолив сенатор Стюарт Саймінґтон, яка мала б займатися організацією збройних сил. Ця комісія почала працювати ще перед інавгурацією Президента. МекНамара вирішив перевести організацію в рямках теперішнього закону. Головні пункти реорганізації такі: створення ударної команди, яка об'єднувала б Стратегічний армійський корпус і Тактичну летунську команду; організація різних розвідчих операцій в одну розвідчу агенцію, що дала б великі ощадності у видатках і праці; третє, — організація одного центру постачання для всіх родів зброї: армії, летунства і фльоти.

Випустили ракету з човна, що був 50 стіп під водою

Кейп Канаверал, Флорида. - 23-го жовтня вдалося з повним успіхом випустити поліпшену ракету А2 Поляріс з підводного човна Ю. С. С. Етен Аллен, який був 90 стіп під водою. Це було коло 50 миль на південний схід від Кейп Канаверал. Ракета вилетіла над плесо океану, загорілася і пролетіла віддаль 1000 миль. Ці ракети А2 Поляріс зможуть летіти на віддаль 1,-725 миль, на 400 миль більше, як ракета А1, якою вже послуговуються на 5-ох підводних човнах. Цими ракетами мають нищити ворожі підводні човни та інші кораблі, або також і наземні об'єкти. Того самого дня не вдалася проба випустити розвідчий сателіт „Рейнджер 2", а в Каліфорнії на летунській базі Ванденберґ відклали випущення сателіта „Дісковерера", бо друга частина ракети не діяла згідно з призначенням.

Фахівці однозгідно передбачають ріст економіки в 1962 році

Гот Спрінґ, Вірджінія. — Секретар скарбу Даґлес Діллон заявив на пресовій конференції після промови на зборах бизнесменів, що всі фахівці, урядові економісти, представники бизнесменів і університетів, — однозгідно передбачають, що в 1962-му році економіка ЗДА буде зростати. Всі вони також однозгідні в тому, що ріст економіки в першому півріччі буде швидший, як в другій половині року. В другій половині 1962-го року сповільниться ріст економіки, бо треба буде будувати нові фабрики і шукати нових фахових робітників, — казав Діллон. 18 фахівців - економістів підтримали думку секретаря скарбу. Ф. Р. Каппел із Амерікен Телефон енд Телеґрам Компані передбачає в 1962-му році крайову продукцію у висоті $560 більйонів в річному відношенні. Діллон заявив, що в 1962-му році не буде часу ухвалити зміну податкової системи, тому не можна сподіватися зменшення прибуткових нових податків в 1962-му році.

Головний постмайстер плянує збільшити оплати від пачок на 6 відсотків

Вашинґтон. — Головний постмайстер Едвард Дей повідомив, що він плянує збільшити на 6 відсотків оплати від пакунків, висиланих у ЗДА. Одночасно мали б збільшити вагу пересланих пакунків та їх величину. Цей плян мала б затвердити Міжстейтова Торговельна Комісія. Дей хоче хоч трохи збільшити прибутки поштового уряду, який має річно коло $840 мільйонів дефіциту. Запроєктовання оплат від пересилки домашніх пачок дасть річно коло $95 мільйонів державній скарбниці. Конґрес не розглянув урядового проєкту про збільшення поштових оплат від посилок першої, другої і третьої кляси. Про оплати від посилок перших трьох кляс рішає Конґрес, про оплати від посилок 4-ої кляси рішає Міжстейтова Торговельна Комісія. Вага пачок має бути збільшена до 50-ох фунтів (досі 42), а величина, — довгота, ширина і висота, — 100 цалів.

Д-р Роман Максимович дістав $13,000 стипендії на наукові досліди

Вашинґтон. — Відділ Біологічних і Медичних Наук Крайової Наукової Фундації повідомляє, що ця Фундація признала 13,000 долярів стипендії для д-ра Романа Максимовича, професора біології на університеті Вілланова в Пенсилвенії на цілі дослідів в ділянці поділу клітин під час розвитку листя. Президент Вілланова університету, зі свого боку інформуючи про признання цієї стипендії для проф. Максимовича, рівночасно подає, що досліди в згаданій ділянці започатковано два роки тому саме під проводом проф. Максимовича, а стипендія призначена на продовження тих дослідів на дальших два роки. Рівночасно в місцевій американській пресі подаються деякі дані про проф. Максимовича, що походить із Західньої України, відбув свої біологічні студії на університетах в Австрії і Пенсилвенії і від 1959-го року є професором біології в університеті Вілланова, в лябораторіях якого він переводить досліди, на які одержав стипендію.

Ще про конференцію Фінансових Установ на Союзівці

Секретаріят Другої Конференції Американсько-Українських Фінансових Установ, що має відбутись на Союзівці, оселі УНСоюзу біля Керґонксон, Н.Й., в найближчу суботу і неділю, 28 і 29-го жовтня, інформує, що конференція почнеться о год. 2-ій по полудні, негайно після обіду та що на конференції можуть бути приявні заінтересовані нашими економічними справами гості. Рівночасно управління Союзівки прохає, що з уваги на сподівану велику кількість гостей, було б побажано, щоб гості, які думають залишитись на нічліг з суботи на неділю, завчасу зарезервували собі місце карточкою або телефоном (Kerhonkson, N.Y., 5-641). Почесним гостем на конференції буде, як уже інформовано, міністер праці Канади п. Михайло Стар. Досі свою участь в конференції та побут на Союзівці зголосило цілий ряд громадян з родинами. Незрівняна краса осінньої природи на цій оселі, присмний і безтурботний дозвілд звільненими від звичайного в літні місяці руху та нагода зустріти знайомих і провести кінець тижня в українському товаристві і обстановці додають заохоти до участи в конференції.

З ПАРИЖУ ДЕПОРТУЮТЬ АЛЬЖИРСЬКИХ ЖІНОК

У зв'язку з широкою поліційною акцією депортацій альжирців з Парижу французька поліція почала депортувати востанніх теж альжирських жінок, які, як встановлено, були головними спричинниками останніх бурхливих альжирських заворушень в Парижі. На фото: французькі поліцисти з позакриваними для невпізнання очима, завантажують альжирок в поліційні авта.

Гаммершилд дістав посмертну мирову нагороду Нобеля

Осльо. — Померлий трагічно 18 вересня ц. р. в летунській катастрофі в Конго останній генеральний секретар Об'єднаних Націй, Даг Гаммершилд, дістав нагороду Нобеля за заслуги для миру в 1961 році. Поруч із ним подібну нагороду за рік 1960 дістав муринський діяч з Південно-африканської Унії, Альберт Лютулі. Він не зможе персонально перейняти признану йому нагороду, з якою зв'язаних є кругло дол. 35.000, бо південно-африканський уряд заборонив йому ще в 1958 році виїздити з його села та займатися будь-якою політичною діяльністю. Проте, хоч біла сегрегаційна преса й державні чинники промовчують існування 61-річного Лютулі, він є найпопулярнішою особою серед південно - африканського колірового населення, як безстрашний борець проти дискримінаційної політики білого націоналістичного режиму Гендрика Верверда. В історії Нобельського інституту признано тепер тільки вдруге посмертну нагороду: в 1931 році признано нагороду за літературу покійному шведському письменникові Ерікові Карльфельдові. Статут Інституту Нобеля признає право надавати посмертні нагороди, якщо внесок на таку нагороду був зголошений за життя лявреата, перед 1 лютого даного року, в якому дається нагорода. З урядовців ОН в 1950 році мирову нагороду Нобеля дістав муринський заступник ген. секретаря, американець Ралф Банч.

Чу Ен-лай від'їхав з комуністичного з'їзду в Москві до Пейпінґу

Москва. — Комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай відлетів в понеділок 23 жовтня з Москви до - Пейпінґу, залишивши, як голову комуно-китайської делеґації на 22-му конґресі компартії СССР члена Політбюра Ченг-чена. Чу Ен-лая проводив на летовище Хрущов у супроводі цілого гурту совєтських „достойників" і західні коментатори вважають цей жест Хрущова за бажання підкреслити „сердечні" взаємини СССР з комуністичним Китаєм та спаралізувати плітки, що від'їзд Чу Ен-лая — це демонстрація проти злегковаження його заклику до совєтських комуністів, щоб вони перестали публічно атакувати Альбанію. До цих атак приєдналися ще речники комуністичних партій з Америки (Елізабет Дж. Флайн), Естонії, Чіле, Фінляндії, Альжиру і Західньої Німеччини. Зате сторону Чу Ен-лая взяв японський комуністичний делегат Санзо Носака, їх теж комуністи з Індії і Індонезії. Раніше Чу Ен-лая підтримали північно-в'єтнамський диктатор Го Чі Мінг і північно-корейський прем'єр. З совєтських комуністів атакував Альбанію знову член президії компартії Ніколай Ігнатов. Не виключають, що Чу Ен-лай вернеться ще на дебати над закордонною політикою СССР і цілого комуністичного інтернаціоналу, після того, як відбуде наради з Мао Тсе-тунгом і „президентом" Лію Шао-ші над дальшим становищем.

ОН дістануть нових 20 мільйонів долярів на військо в Конго

Об'єднані Нації. — Десять держав, які становлять так звану Дорадчу комісію в Об'єднаних Націях для справ Конґа, зголосили в Бюджетовій комісії тієї організації внесок, щоб уповноважити Секретаріят видаткувати дальших дол. 20 мільйонів, потрібних для утримання 16.000-го міжнародного війська Об'єднаних Націй в Конго до кінця цього року. Об'єднані Нації опинились у дуже важкій фінансовій ситуації внаслідку відмови цілого ряду держав, з СССР і його сателітами в проводі, платити будь-що на утримання війська в Конго. Місячний бюджет цього війська становить дол. 10 мільйонів. Бюджетова Комісія не подає джерела прибутків на ту ціль, а тільки дає право Об'єднаним Націям „позичити" потрібні гроші з інших своїх фондів. Ця справа має бути ще остаточно полагоджена на пленумі Генеральної Асамблеї. У цьому тижні вирішиться в ОН важлива справа прийняття в члени ОН Зовнішньої Монголії і Мавританії. 4-членна делегація від комуністичної Зовнішньої Монголії вже прибула до Ню Йорку, щоб в характері гостей бути присутніми на засіданні Ради Безпеки ОН, яке для цієї справи скликане на середу 25 ц. м. Вільний Китай будцім-то рішив стриматись від голосування і в той спосіб вможливити вибір Зовнішньої Монголії, щоб своєю поведінкою зобов'язати СССР до допущення в члени ОН арабської Мавританії.

СОВЄТИ ПЕРЕВЕЛИ ПРОБНИЙ ВИБУХ БОМБИ СИЛОЮ 30-50 МЕГАТОНІВ

Москва. — Совєтський Союз розірвав в минулий понеділок 23 жовтня ц. р. 22-гу з черги ядрову бомбу в серії експериментів, ведених від 1 вересня ц. р., цим разом величезної сили, 30 до 50 мегатонів, себто 30 до 50 мільйонів тонн ТНТ. В дві години пізніше розірвано другу бомбу, невеликої сили, під водою. Перше повідомлення про той новий совєтський ядровий розрив прийшло з Сейсмологічного інституту шведського університету в Упсалі, після того від Французької державної Комісії атомової енергії, як теж від Японської Метерологічної агенції. Ці перші повідомлення говорили про таку велику силу розриву, що не виключалось, що це був заповіджений Хрущовим розрив 50-мегатонової бомби. Однак американські офіційні джерела піддали в сумнів таку можливість та схилялись радше до твердження, що це була бомба коло 30 мегатонів. В усякому разі це був найбільший штучний ядровий вибух, що його до цього часу переведено. 1 березня 1954 р. ЗДА перевели штучний вибух 15-мегатонової ядрової енергії на дослідних полях острова Еніветок на Тихому океані. Західні інформаційні джерела не визначують висоти, в якій переведено розрив цієї останньої бомби, але сказано тільки, що це сталося нижче 30.000 стіп. На всякий випадок, цей останній совєтський розрив був щонайменше вдвоє такий сильний, як важкі розриви з 10 вересня і 6 жовтня. Американські фахові чинники припускають, що розрив 50-мегатонової бомби прийде ще коло 30 жовтня, так, як це заповів Хрущов, та що Совєти не будуть ні трохи рахуватися з західними голосами обурення, тим паче, що так звані невтральні не приєднуються до тих голосів і не таврують Совєтів. Мабуть у зв'язку з отими останніми ядровими експериментами над Новою Землею в підарктичному обширі, совєтський маршал Радіон Малиновський заявив в своїй промові на московському конґресі компартії, що Совєти „розв'язали питання протиракетної оборони". Американські фахівці піддали відразу під великий сумнів те твердження, зазначивши, що хіба тільки такий могутній ядровий вибух, як цей останній з понеділка, може дійсно „зневтралізувати" надлітаючу ракету силою своєї радіяції і гарячі. Зрештою, твердять американські фахівці, большевики ледви чи пішли далі вперед у своїх протиракетних дослідах, як американці з випробуванням протиракетної ракети „Найк (Ніке) — Зевс". Совєтський міністер оборони маршал Малиновський знову нахвалявся збройною силою, яка — мовляв — може знищити кожного напасника, при чому заявив, що в совєтській армії сформовано нових 1.800 з'єднань, „стратегічних ракетно-атомових військ". „Хоч війна не є неминуча, твердив Малиновський, проте небезпека війни існує завжди, поки існує імперіялізм".

Кандидат на генерального секретаря ОН вимагає повної незалежности

Об'єднані Нації. — Бурмійський дипломат У Тант, який є найповажнішим кандидатом на тимчасового наступника вбитого Гаммершилда на становищі генерального секретаря Об'єднаних Націй, заявив, що генеральний секретар мусить мати повну незалежність і свободу рухів, щоб могти, у випадку потреби, виступати з політичною ініціятивою для збереження миру. Відповідаючи на пресове інтерв'ю, У Тант, признав, що Об'єднані Нації можуть успішно діяти тільки тоді, коли наступає порозуміння в конкретних справах між великими державами, особливо ж між ЗДА і СССР. Він потвердив, що вже від їх двох тижнів знає, що його кандидатура є сприйнятлива для ЗДА і СССР, але відмовився сказати, чи остаточно прийме вибір, і коли це станеться. Він обмежився лише до прогнози, що „атмосфера проясниться в цьому тижні". Брак можливости вибрати наступника Даґа Гаммершилда, який згинув ще 18 вересня ц. року в таємничій летунській катастрофі в Конго, свідчить про глибоку кризу в Об'єднаних Націях. Хоч вимога СССР, щоб замість одного генерального секретаря ОН вибрати „тройку" провалилась, проте Совєтський Союз постійно саботує вибір щораз іншими застереженнями, шантажуючи Об'єднані Нації своїм правом „вета" в Раді Безпеки, через яку мусить перейти такий вибір.

В Єгипті конфіскують маєтки багатіїв

Бейрут, Ливан. — Хоч єгипетська преса нічого про це не пише — внаслідку строгої цензурної заборони — проте до сусідніх з Єгиптом країн наспіли вістки про те, що там проводиться акцію конфіскації всіх приватних маєтків багатших людей. Конфіскують навіть самоцвіти жінок. Цю акцію попередила в минулому тижні заява президента Об'єднаної Арабської Республіки, насправді лише Єгипту, Нассера, що „шлях революції є нашим шляхом" і що по ньому треба ступати далі. Нассер таврував сирійських „реакціонерів", що вони перевели відірвання Сирії від унії з Єгиптом. Поруч із конфіскацією маєтків — переводиться численні арештування „реакційних" єгипетських громадян.

В АМЕРИЦІ

Лікарський бюлетень про стан здоров'я спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбирна ствердкує, що 79-річний пацієнт є слабший в порівнянні з попередніми днями і не є таким меткий, як був давніше. Рейбирн нездужає на невиліковального пістряка.

● **Уряд здоров'я** щераз пригадує, щоб вагітні матері, хронічно недужі та старші особи щепилися проти інфлюенци, яка цієї осени і зими може появитися як епідемія. Тому що немає доволі вакцини, то лікарі покищо щеплять тільки тих осіб, про кі згадувалось вище.

● **Кардинал Кушінг** із Бостону заявив, що римокатолики повинні старатися про те, щоб дістати федеральну допомогу для своїх парохіяльних шкіл, але вони не повинні використовувати своїх впливів на те, щоб Конгрес взагалі відкидав проєкт про федеральну допомогу школам, коли в ньому немає пункту про допомогу приватним школам.

● **Президент Кеннеді** підтримує працю крайового товариства, яке вивчає справу, як зберегти від загину птахів „лисих орлів", які стали на початку американської історії емблемою ЗДА. Ці птахи вигибають і товариство опіки над птахами вивчає справу, як найкраще зберегти „лисих орлів".

● **В останньому тижні** кубинські емігранти в різних державах в Караїбському обширі висилають масово летючки до своїх земляків на Кубі, закликаючи їх до саботажів проти Кастра. Ці летючки в листах дійшли майже до всіх місцевостей на Кубі, і уряд Кастра плянує завести гостру цензуру всіх посилок із закордону.

У СВІТІ

● **Найвища рабінатська рада** в Єрусалимі вирішила, що 7.000 жидів індійського походження є дійсними і рівноправними жидами. Ті жиди жили окремою громадою і в 1915 році рабінат проголосив їх за чужинецьку секту, з членами якої жидівським парубкам ані дівчатам не вільно одружуватись. Цей стан повної товариської і суспільної ізоляції так надокучив тій громаді, що 7.000 членів заручили масовим голодовим страйком і рухом пасивного резистансу.

● **Генерал Семаль Гурзель**, голова військової хунти, яка тимчасово править в Туреччині, заявив, що він кандидуватиме на президента. Обраний в минулому тижні новий парлямент складається з чотирьох головніших політичних партій, з яких ні одна не здобула більшости мандатів. Тому ген. Гурзель вирішився за уряд, опертий на широкій міжпартійній коаліції. Ген. Гурзель заявив, що ще не пришла пора звільнити коло 500 політичних в'язнів, членів попереднього режиму прем'єра Аднана Мендереса, що його, за судовим засудом смерти, повішено два тижні тому.

● **В Південному В'єтнамі** велике обурення викликало вбивство молодого й дуже популярного полковника, який був зв'язковим між урядом та тамошньою паперовою Міжнародною контрольною комісією. Тіло полк. Гоанг Туй Нама знайдено в рові під віадуктом за кілька миль від столиці краю Сайгону, з слідами тортур. Світлини того покаліченого тіла масово поширено між населенням на доказ звірств, що їх допускаються комуністичні партизани. Похорон вбитого став великою національною - політичною маніфестацією і демонстрацією проти комуністів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Перевага Америки

Відома справа, що найбільша брехня, вперто безліч разів повторювана, знаходить віру у легковірів. Відомо теж, що здоровий автокритицизм, який є одним із проявів сили західньої демократії, у своїй перебільшеній формі переходить у знецінювання самого себе та переціновання вартостей свого ворога — по лінії ворожої пропаганди. Тому й появилася на Заході дуже небезпечна тенденція до перебільшування дійсної сили Совєтського Союзу та міжнародного комунізму й поменшування одинаково збройної, як духової, економічної і культурно-ідейної переваги Заходу. Вічно торочений Хрущовим абсурд про те, що Совєти „здоженуть і переженуть" Америку, опертий на жонглюванні здебільша фікційними цифрами продукції різних ділянок совєтського промислу, тут і там знаходить послух серед малокритичних американських громадян. Вони забувають, що покищо всі совісні західні подорожні агенції перестерігають своїх клієнтів - туристів, які їдуть до СССР, щоб вони брали з собою ряд предметів щоденного вжитку, включно з милом, бо цих „люксусів" в соціялістичному раю все ще, після 43-ох років існування комуністичного режиму, нема навіть в найкращих готелях. Так само розреклямовані совєтські спутніки і совєтські ядрові вибухи з заповіддю розірвання 50-мегатонової бомби, мали й мають на цілі стероризувати західні народи і поширювати міт про могутність СССР та поглиблювати міт про слабість Заходу.

Тому добре сталося, що заступник секретаря оборони Росвелл Л. Гілпатрик і державний секретар Дін Раск виступили напереломі минулого й цього тижня на двох різних форумах з заявами про силу, а не слабість ЗДА. Перший із них говорив про збройну могутність ЗДА і твердив з цілою рішучістю, що без уваги на шкоди, які заподіяла б навіть найбільш несподівана атомова атака Совєтів проти Америки, Америка розпоряджає такою величезною відплатною силою і спроможністю, що Совєти були б розторощені. Знову ж державний секретар Раск, потвердивши правдивість заяви Гілпатрика, звернув увагу на духово - моральні вартості вільного світу, які мають реально-політичне значення. В усіх країнах нинішнього комуністичного бльоку насаджено комуністичний режим збройною силою. Ніодна з вільних країн, включно з „невтральними", не хоче в себе комуністичного режиму.

Всупереч твердженням Хрущова — одинаково розвиток світової економіки, як розвиток духових течій, свідчать у користь вільного світу, а не комунізму і його двох центрів, Москви і Пейпінгу. Дін Раск правильно твердить, що коли ЗДА переговорювали б з СССР, то не з позицій слабости, а сили. Він впевняє, що кремлівські володарі про це знають. Значить, що вони тільки блефують і намагаються пропагандою закрити правду перед своїми та чужими. Коли б люди в широкому світі менше слухали тієї пропаганди, більше уваги прикладали для насаджування власної сили і не обмежувались до оборони, а були у постійному наступі в протикомуністичній холодній війні, користуючись при цьому наймогутнішим атутом, яким є поневолені совєтським колоніялізмом народи, то не було б і сліду з нинішнього міту про слабість Заходу і силу комунізму.

Комуністичний бльок тріщить

22-ий з'їзд Комуністичної партії Совєтського Союзу, який, згідно з совєтським пропагандивним рейвахом, мав бути торжеством перемог і досягнень комунізму в СССР і маніфестацією монолітности і солідарности міжнародного комуністичного руху та політичної сили комуністичного бльоку, став ареною різких розходжень внутрі цього бльоку, розходжень, які свідчать про наявність глибокої кризи, чи й розламу, що перед ними опинився світовий комунізм.

Почалося все від маленької, півторамільйонової Альбанії, що донедавна була одним із найбільш льояльних і правовірних сателітів червоної Москви. Почуваючи за собою міцні плечі комуністичного Китаю, провідники альбанської компартії почали протягом 1960-го року висловлювати свою непогодженість не так із проводженою Хрущовим „десталінізацією", як із його намаганнями бути єдиним інтерпретатором марксизму та ленінізму. Ці непогодження виявилися в усій гостроті під час наради вісімдесят й одної компартії в листопаді-грудні минулого року, на якій альбанський Годжа відважився навіть обвинувачувати Хрущова в ревізіонізмі.

Завданої йому дошкульної образи альбанськими комуністами відступний і мстивий Хрущов не призабув і, користаючи з нагоди 22-го з'їзду, присвятив взаєминам з Альбанією величезний 107-рядковий уступ своєї промови в першому дні з'їзду, в якій обвинувачував альбанців в різкій зміні політичного курсу, в опозиції до проводженої в СССР боротьби з „культом особи", в стосуванні сталінських методів у відношенні до правовірних альбанських комуністів і в інших того роду „помилкових поглядах". Свої обвинувачення Хрущов завершив погрозою, що в питаннях прийнятого 20-им з'їздом „ленінського курсу" — „ми — тобто Хрущов і ЦК — не уступимо ні альбанським провідникам, ні кому б там не було".

Аподиктична заява Хрущова, зокрема, його намагання присвоювати собі єдине право вирішувати, що є і що не є ленінським курсом, і самовільно, без порозуміння з іншими компартіями світу, виключати ту чи іншу компартію з „комуністичної спільноти", викликала не тільки констернацію, але й уже відкритий спротив серед присутніх на з'їзді репрезентантів комуністичних партій світу. Представник комуністичного Китаю Чу Ен-лай не тільки не оплескував цього місця в промові Хрущова, але під час свого виступу заявився відкрито проти виключування з комуністичного бльоку будь-якої з партій, які згідно з рішенням наради з 1960-го року мали б бути усі рівні і незалежні, стверджуючи виразно, що комуністична солідарність мусить охоплювати й Альбанію. В цьому підтримали Чу Ен-лая провідники компартій і комуністичних режимів Північного В'єтнаму і Північної Кореї і мовчки солідаризувалися з ними провідники компартій Індії й Індонезії. Ще гострішу реакцію викликав напад Хрущова в самій Альбанії. ЦК компартії тієї країни проголосив окрему постанову, в якій визначив виступ Хрущова, як безпідставний наклеп і „антимарксистський акт" і засудив цей виступ, як „відкриту атаку проти єдности міжнародного комуністичного і робітничого руху", стверджуючи, що всю відповідальність за цю атаку і її наслідки нестиме Хрущов, та заповідаючи завзяту боротьбу проти хрущовських „наклепів і змов".

Рішуча реакція альбанських комуністів, найбільш різка з усього, що міг почути Хрущов досі протягом усієї своєї диктатури, збіглася, з другого боку, з прихильними до Альбанії заявами провідників китайського комунізму і китайської преси, що є черговим доказом активної підтримки червоного Китаю для Альбанії і його опозиції проти диктаторських аспірацій Москви на виключний і безапеляційний провід в міжнародному комуністичному русі.

Усі ці події і факти доводять, що Москва і Хрущов опинилися сьогодні у важкій кризовій ситуації, більш загрозливій для їхньої диктатури в міжнародному комуністичному русі, як був розрив з Югославією, чи жовтень 1956 року в Польщі і в Мадярщині. Водночас із цим є дані на те, що загрожений Хрущов і на внутрішньому фронті. Безуспішні і рішучі заяви провідників совєтського колективного керівництва, що не сміє бути повороту до „культу особи" в СССР, можуть свідчити і про те, що й вони бояться відновлення цього культу в особі Хрущова, який всупереч усім своїм заявам, намагається встановити одноособову сталінополібну диктатуру і в компартії Совєтського Союзу і в усьому комуміністичному русі.

ОБОРОНА ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В АТОМОВІЙ ВІЙНІ

Відновлення атомових експльозій в СССР пригадало світові, що над ним постійно висить загроза від світового комунізму, очолюваного Москвою, яка мріє про те, щоб свою диктаторську долоню покласти на все вільне життя у світі. Цю загрозу пригадав тепер знову совєтський диктатор Нікіта Хрущов, повідомленням про ексльозію 50-мегатонової атомової бомби.

Не диво, що уряд і населення Америки почали тепер поважно журитися справою цивільної оборони, бо давніше вони не дуже цим турбувалися. Спочатку атомову зброю мали тільки ЗДА, і тоді американці не мусіли дбати про оборону проти атомової зброї. Пізніше атомову й водневу зброю почали продукувати, викравши її таємницю з Америки, і комуністи, але ЗДА мали таку велику перевагу в цій ділянці, що можна було мати певність в тому, що СССР не відважиться напасти на цю країну, бо цим спровокував би своє повне знищення.

І тепер представники уряду заспокоюють населення ЗДА, що запас американських водневих і атомових бомб є такий великий, що комуністичні володарі СССР не відважаться напасти на цю країну. Та в останньому часі Хрущов відновив пробні атомові експльозії і похвалився перед вільним світом, що має 50-меґатонову бомбу.

Американські фахівці заявляють, що продукція такої могутньої бомби не є якимсь новим винаходом, бо йде тут тільки про кількостеву а не якостеву різницю між 50-меґатоновою і 10-меґатоновою бомбами.

Теперішній страх перед атомовими бомбами в дечому нагадує ту паніку, яка була в Европі внаслідок страху перед газовою війною. Тоді в деяких европейських країнах відбувався обов'язковий вишкіл в протигазовій обороні, але, на щастя, під час війни ані безвідповідальний Гітлер, ані ніхто з тих народів, які він поневолював, не відважився скористати з жахливої газової зброї.

Можна б сподіватися, що так само було б і тепер із атомовою зброєю, якби не те, що в Москві сидить представник комуністичного імперіялізму, який в єднанні з російським гоном до панування, зовсім не вагатиметься скористати зі своїх водневих бомб, якщо б він лиш мав хоч найменші вигляди на те, що матиме перемогу. Коли б Хрущов мав перевагу в зброєнні, то він ні хвилини не чекав би і не жалував би знищити сотки мільйонів людей, щоб запанувати над світом.

Журналістка пресового концерну Скріпса - Гаварда Інез Робб гостро виступила проти трьох американських урядів, які досі мало або нічого не зробили в ділянці оборони цивільного населення проти ворожого летунського атомового нападу. Вона критикує президента Кеннеді за те, що він рекомендував населенню ЗДА будувати родинні сховища. На думку цієї журналістки не є можливо побудувати сховища в таких бльоках, як, наприклад, в нюйоркській метрополії. Ця журналістка каже, що уряд повинен сказати правду населенню: якщо можна і варто його рятувати проти атомової війни і радіяції, то уряд повинен був вже давно почати будувати сховища.

Представники жидівського населення через своїх релігійних провідників заявили, що не є морально будувати сховища для родин, бо під час дійсної загрози відбувалися б жахливі сцени у зв'язку зі справою приватних сховищ. Виконний Комітет Рабінацької Ради Америки ухвалив, щоб при кожній новій синагозі будували і сховище. Крім того, цей комітет вимагає, щоб у всіх громадах були публічні сховища для всього місцевого населення.

Власник нагороди Нобеля, директор Радіяційної Лябораторії при Каліфорнійському університеті д-р Едвін МекМіллен заявився також проти родинних сховищ, бо це довело б до того, що під час дійсної небезпеки „сусіди стріляли б сусідів", щоб дістатися до сховищ.

Недавно в тижневику, органі американських Єзуїтів, була стаття, автор якої о. Л. С. Ґаф заявляв, що напад на сховище треба б уважати за аґресію на людське життя, і силою його відбивати.

Нюйоркський губернатор Н. Рокефеллер проєктує, щоб стейт будував сховища для всіх шкільних дітей. Цей губернатор турбується сховищами і для дорослого населення, але досі не знаходив зрозуміння серед стейтової леґіслятури.

Що громадянство зацікавилось справою цивільної оборони видко хоч би з того, що, як повідомляють із Бінґгемтону, Н. Й., Корпорація Інтернешенел Бизнес Мешінс дає своїм 70.000 урядовців і працівників 70 мільйонів долярів безвідсоткових позик на побудову сховищ при своїх домах.

Громадянство, як виходить, не є вдоволене з того, що робить уряд в справі протиатомової оборони. В останньому часі уряд хоче надолужити давніші занедбання.

Директор уряду негайного плянування Френк Б. Елліс заявив на конференції працівників Ради Цивільної Оборони, що до кінця ц. р. кожна американська родина матиме в своїх руках книжечку про те, як повинно виглядати приватне сховище. Елліс сказав, що уряд проситиме Конгрес про більше грошей на цивільну оборону, бо сума 61 мільйона долярів вистачає тільки на дослідні і інформаційні акції.

СТЕПОМ І ДОЛИНАМИ

Степом і долинами,
Тихими лиманами
Ходить моя дума,
розмовля з курганами.
Все пита, випитує:
ви не зустрічали
Ту, найкращу в світі,
ту, яку квітчали
Синіми волошками,
білими ромашками,
Ту, яка співала
з польовими пташками?
Ви ж її степами
на плечі носили,
До зірок здіймали,
сонцем золотили.
Ви ж бо її, кургани,
далі показали,
Все пита, випитує:
може б ви сказали,
Де її шукати,
зустрічати звідки?
Та мовчать кургани,
молодости свідки.

М. НАГНИБІДА

Мирослав Прокоп

XVI АСАМБЛЕЯ ОН І ПІСЛЯ НЕЇ

II

В попередній статті сказано, що з теперішньої сесії Об'єднані Нації вийдуть безперечно послаблені, але що тим не менше їхнє моральне значення як міжнародної організації, яка поважно впливає на формування публічної опінії в світі, є і буде серйозне. Тепер постає питання, яке значення цієї організації для визвольної боротьби поневолених народів совєтської імперії, в тому числі і для України?

Факти, що обурюють

Мабуть немає сьогодні українського, грузинського, білоруського чи іншого еміґранта, і що важливіше, українця, грузина чи білоруса поза залізною заслоною, що, читаючи широкі звідомлення з ОН про потребу кінцевої ліквідації західнього колоніялізму, не спитав би себе: добре, але де є Україна, Грузія, чи інші? Обурення викликає зокрема те, коли про свободу народів Африки довгі промови виголошує Громико, а факти поневолення народів поза залізною заслоною замовчують чи то західні народи, що прекрасно знають становище, чи то народи Азії або Африки, які самі щойно вийшли з колоніяльної залежности. Ще більше обурює те, коли, як на теперішній сесії, делеґат Ґани урочисто переконує, що Африка, це єдиний континент, де існує ще колоніялізм, коли делеґат Цейлону висміває натяки на поневолення народів СССР або сателітів, коли представник Нігерії відмовляється порівнювати будь-які положення анґольського і угорського народів, коли інші делеґації обмежуються до загальників про право самовизначення і роблять вигляд, що їм нічого не відомо, де це право найбільше топтається.

У зв'язку з такою разючою дискримінацією поневолених Москвою народів, тут і там можна почути погляд, що навряд чи така організація як ОН взагалі підніме це питання. Такий скептицизм видається неоправданий.

Ті, що говорять, ті, що не хочуть говорити і ті, які говорити не можуть

Насамперед візьмім до уваги об'єктивні факти. При цьому виходимо із заложення, що усе, що діється в українській справі за кордоном, є віднотовуване не тільки у Москві, але й в Києві, і що, зокрема, всяке слово, сказане в ОН прямо обо посередньо про Україну чи інші поневолені народи, безперечно посилює шанси боротьби українського народу за повну державну незалежність.

Отже, виступаючи перед Об'єднаними Націями в дні 25 вересня ц. р., президент Кеннеді виразно стверджував, що „хвиля самовизначення народів не досягла ще комуністичної імперії, де народи багато численніші, як ті, що їх називають „залежними", живуть під урядами, що насаджені при допомозі чужого війська, в системі, що забороняє свободу слова, вільні вибори, вільну пресу, книжки і професійні спілки". Кеннеді пропонував: „Говорім про колоніялізм, але в цілому". Правда, Кеннеді не називав ніяких народів по імені, але це може і краще, бо були випадки, коли говорили про інших, а про нас мовчали.

Про „російську імперію", що поневолює народи і не думає нікого звільняти від колоніяльної залежности, в протиставленні до колишньої британської імперії, говорив також міністер закордонних справ Об'єднаного Королівства, Юм. Вслід за тим, про право самовизначення не тільки для народів Африки говорили деякі делеґати Південної Америки, Африки, Азії і Західньої Европи. Назагал, всі вони висловлювались тепер обережніше, як в часі Генеральної Асамблеї минулого року. Але не треба забувати, що і тоді треба було аж відомих виступів Хрущова, щоб їх до того заставити.

Є, правда, в ОН також представництва, які про дійсне становище поза залізною заслоною говорити не хочуть. Не хоче того напевно президент Ґани Нкрумах, який в часі недавньої поїздки по СССР не скривав свого подиву для нібито справедливої розв'язки національного питання в Совєтському Союзі. Відомо, що він також прагне так же само „добровільно" об'єднати народи Африки, звичайно, під командою Ґани. Як видно, ґанґрена льокального імперіялізму зуміла вже посіяти своє зерно серед народів, що самі недавно звільнилися з кайданів колоніялізму. Не буде говорити про Україну чи Вірменію індійський міністер Крішна Менон, який заявляє, що йому „нічого невідомо" про поневолення балтійських народів, подібно, зрештою, як деякі балтійські екзильні уряди та їхні сателітські приятелі старанно оминають згадки про поневолення України, так наче б Прибалтика мала будь-які шанси на тривалу самостійність без самостійности України.

При тому ми не можемо забувати, що серед багатьох з новонароджених держав. Африки не завжди існує виразне уявлення того, що таке національне поневолення. Щоб його зрозуміти, треба самому бути нацією. А в той же час багато сьогоднішних африканських держав, це колишні території, утворені західніми колонізаторами, в яких не завжди мала змогу скристалізуватися одна культура чи почуття одної етнічної спільноти. Тому вони добре розуміють, наприклад, расову дискримінацію, чи економічний визиск, але менше до них промовляють такі вияви поневолення, як здавлення мови чи культури або духовости народу. Чейже багато із них якраз і стали вождями новоутворених держав в результаті того, що вони вчилися в англійських чи французьких школах, на англійській чи французькій культурі. Тому вони не зразу розуміють, що, наприклад, українець вихований в Москві чи в Києві на російській культурі, що уважає російську мову за свою, перестає бути членом української нації і є лише імперською людиною.

Звичайно, такі неясності зникатимуть серед народів Африки з моментом їхньої національно - культурної кристалізації і — спорів тамошніх націй між собою, що, зрештою, вже сьогодні має місце. Але і тоді ми не зможемо рахувати на їх широку підтримку. Справа в тому, що кожна із названих держав має страшенно складні внутрішні проблеми. Перед ними стоїть питання як прогодувати і в що одягнути власне населення, як забезпечити для нього санітарну охорону, як будувати школи і дороги, де взяти гроші на розбудову власної промисловости, словом, як, опинившись „у народів вольних колі", перестати бути півколоніями. Маючи такі проблеми, ті держави використовують існуючу боротьбу двох бльоків і беруть гроші від одних і від других. А одержуючи до-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Про „особливий почин УТІ"

Стаття п. І. Шепаровича про „Особливий почин УТІ" („Свобода" ч. 199), маючи свою інформативну вартість, рівночасно є ще одним прикладом термінологічної плутатанини й концепційних непорозумінь, що так рясно пробиваються не тільки в пресі, але й нашій економічній літературі. Це не зовсім вина згаданого автора, поскільки, на жаль, ті речі й досі не є устійнені серед наших економістів.

І так, І. Шепарович твердить, що „доляр з 1931-го року коштує всього 27 центів". Це пряме непорозуміння. Беручи під увагу згадане відношення, справа мається навпаки: купівельна сила сучасного доляра вимірюється білою 27 центів в одиницях з 1931-го року. Отже, один доляр з 1931-го року „коштує" тепер приблизно $3.70.

Розуміється, що автор має право переборщувати у конструкції прикладів, щоби доказати правильність своїх висновків, чи підкреслити недвозначно правильність напрямку арґументації. Але, чи п. І. Шепарович не перейшов мірки у своєму прикладі утрати вартости стодолярового заощадження? З його прикладу хід інфляції досягав би 7:1% (або й 8.9% в залежності від обрахунку), що в сучасних умовах американського господарства є абсурдно великим.

Ще кілька непорозумінь. — Існуючі вже акції „продаються" на біржах, тобто „секундарних" фондових ринках. Відносно ж нових випусків акцій, підприємства „видають" їх як доказ співласництва, а тому на „первинних ринках" акції „розміщується". Також помилково є думати, що акції видають великі підприємства виключно, бо часто їх видають і середнього розміру, а то й малі підприємства. Правда, акції малих підприємств часто не реєструється для торгівлі на упорядкованій біржі, а тому їх купується й продається „овер ди каунтер".

І врешті, бонди, чи облігації (тобто цінні папери, що визначають вірительські відносини) теж видають часто й промислові та фінансові підприємства, а не тільки органи публічної влади й загально - ужиткові підприємства. Для порівняння зауважимо, що менші підприємства мають звичайно „легший доступ" до „власницьких" (акції) чим до „кредитових" (бонди) фондів.

Взагалі, в українській економічній літературі уживання слів настільки хаотичне й неуточнене з їх властивими поняттями, що часто й фахівцеві приходиться вглиблюватися в хід думок іншого економіста, щоби зрозуміти його термінологію. Наприклад, — слово „кошти" часто вживається синонімово з поняттям "фондів", що є абсолютно неправильно й некорисно для розвитку нашої економічної мови. Чи не варто б адміністрації УТІ й окремим викладачам згаданого циклю взяти це під увагу й започаткувати більш уважне й точніше окреслене вживання термінологічних висловів.

Д-р З. Лев Мельник

О. Гайський

ЕВОЛЮЦІЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ

(Репортаж з тенісових і плавацьких змагань на „Союзівці")

(3)

Децик

Якщо прикладати до змагань мірила справжнього тенісу, найкращою партією першої днини був, без сумніву матч В. Герлинський (КЛК, Ню Йорк) — Т. Децик („Львів" — Торонто). Якщо адвокати тенісової справедливости мають претенсії до долі, мовляв, зашвидко звела докупи двох клясових змагунів (отже, засудила одного з них на передчасну „смерть") — то повинні в першу чергу штурмувати долю за гру Герлинський - Децик. Не до пізнання кращий, ніж минулого року, дітройтчанин Р. Смаль відібрав Герлинському сета, проте „імпрезу вкрав", як відкриття - ревеляція в конкуренції чоловіків, торонтянин Децик. Ця пресимпатична велика (атлетична) дитина має, теоретично беручи, все: і кондицію (фізичну і технічну) і техніку і спокій. Хромає ще тільки тактика (замість іти до сітки після сильного „драйву", Децик іде після слабого сіканця — „чапу") і досвіду в великих грах. Децик у грі спішиться, не має часу (а в тенісі рахується не на час, тільки на пункти!). Віримо, що час усуне ці недомагання і взавище: Децик — у майбутніх турнірах появлятиметься все вище і вище в табелі нашої тенісової еліти.

Останніми білими акордами днини прозвучала зустріч чемпіона Юрія Короля з клівлендцем Ю. Грабцем. Перший сет (7:5) дали людям тему до ломиголовки: недоцінювання суперника, чи слаба форма Короля?..

Чого вода каламутна?.. — „Чайка"

О год. 4-ій першої днини змагань (субота) єрихонська труба організаторів відірвала глядачів від білого до мокрого спорту. З полегшою на душі й тричі споченому тілі народ потягся до прохолодного голубого басейну, біля „Веселка".

Голубого?.. „Було колись в „Союзівці"... Голубим залишився тільки малий дитячий басейник — великий, на якому мали відбуватися плавацькі змагання за чемпіонат УСЦАК (головний командувач: інж. Володимир Шарко), уявляв із себе ржавого кольору охабу — фраґмент, скажімо, клівлендської Куягоги, чи як у вашому місті льокальна брудна річка зветься... Знаками запиту дивилися розчаровані очі плаваків і глядачів: що сталося? Автор цих рядків, під „Наталку - Полтавку" реторично питав: „Чого вода каламутна", — Чи не хвиля збила?.."

Виявилося, що збила її не хвиля (купальників), тільки техніка наших днів. Після обіду вода почала втрачати свою голубу краску й дедалі зеленіла. Тому, що після такого краска переходить у ржаву, заалярмовано телефоном спеціяліста - техніка. Він звелів укинути в воду таку й таку порцію таких то й таких хемікалій. Реакція:... вода поржавіла. Новий алярм, нова рецепта, нова давка хемікалій — вода ще огидніша стала. Цим разом (а може це тільки мені здавалося) навіть запах іржі появився.

Для плаваків, правду кажучи, біда була невелика. Гірша справа з плавачками. Практика виявила, що жінка з фарбованим волоссям з такої води вилазить із зеленою фризурою.

Та даремно цікаві чоловіки товпилися біля басейну. Змагання (перша частина дводенних плавацьких змагань) покінчилася, а тут ні одна змагунка не позеленіла. Ще один доказ природности нашого жіноцтва...

Каламутна вода скаламутила до певної міри настрій глядачів під час балядного виступу танцювальної групи „Чайка", з Гемилтону (Канада) й хору „Веселка". Пропав образ синього океану, що розмежовував „американську" авдиторію від „крайових" виконавців — мутна вода басейну в найкращому випадку створювала ілюзію каналу Ля Манш...

До пізньої ночі плавак Юрій Граб — повним титулом: купальний і рятівничий директор басейну — підводним пилососом витягав мутний осад з дна басейну. Коли його сизифова праця була майже успішно покінчена, — вода якимсь побитом знову помутніла й такою залишилася вже до кінця імпрез. Єдиною дестиляційною розвагою залишилася радість із велетенських поступів наших плаваків і плавачок. Хтось із „геніяльних" критиків з-поміж публіки, при заповіді: „100 м. стилем довільним" — спарафразував собі на стилем повільним... Хай цей жартун прийме до відома, що з часами, які нині наші хлопці роблять на „Союзівці", під кінець двадцятих років можна було бути плавацькою окрасою не одної держави в Европі!

Ще одне приємне розчарування: у змаганнях брав чинну участь (50 м стилем довільним) сеньйор Лукіянович — змагун, що виступав у львівських плавацьких імпрезах ранніх сорокових років!..

Недільні розчарування. Дощ — і що далі?..

Неділешній ранок у тенісі приніс серію розчарувань. Серед олдбоїв д-р Каратницький (КЛК) дав показ, як не належить грати тактично. — Бень у прохідному темпі виграв 6:3, 6:2. Ще більшим розчаруванням нюйоркчан виявився їхній М. Шиян. Милий, тендітний блондин просто не виходив з технічно - тактичних помилок і програв в користь М. Ломаґи, від якого більше враження робить його брат, Ю. Ломаґа (програв з Герлинським (3:6, 8:10). Клівлендці розчаровані поразкою свого першуна Ю. Капустянського, який трактує жилавого, загартованого у відбиванкових грах Пащука як початківця. Майстер Король мав в чвертьфіналі знову свій „любий клопіт" — з живим сріблом, Б. Кучинським. Гри тієї днини, з уваги на спізнення й заповідь дощу, відбуваються тільки в одному сеті.

В перервах з уваги на Богослужбу дальших чвертьфіналах М. Миколенко („Черник" — Дітройт) своїми різними м'ячами „зарізав" М. Ломаґу 6:2, Л. Воробкевич („Черник") виелімінував А. Пащука 6:3, а В. Герлинський мусів віддати одного — до речі: єдиного в турнірі! — сета третьому черниківцеві, Р. Смалеві. До речі: цей в'юнкий, лисячо - хитрий змагун зробив велику несподіванку своїм симпатикам (що й казати про симпатичок!?). Перед двома роками юньйорський чемпіон на Союзівці, Смаль, після переходу до кляси чоловіків, минулого року мав на продаж тільки нерви, химери і претенсії до всіх і вся. Цього року під н а з в о ю: Смаль — на Союзівці виступав зрілий опанований мужчина, борець, добрий технік, хитрий тактик. Браво, Смалю! — Тільки далі так, а успіхи не забаряться!

А потім небо затягнулося й прокотився перший грім. Дощ злива — все розбіглося до головного будинку. Коло год. 4 ніби випогодилося, потім прийшли нові хмари, й більше не грали.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „СВОБОДИ"!

XVI АСАМБЛЕЯ ОН І ПІСЛЯ НЕЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

помогу також від Москви, вони не можуть проти неї виступати, навіть в обороні шляхетних принципів. Вже скоріше таку свободу дозволяє їм Вашингтон, і з неї, як відомо, вони обильно користають.

Вкінці, є в ОН такі держави, які, навіть при найкращому розумінні справи і при добрій волі, взагалі не можуть публічно виступати на захист поневолених народів совєтської імперії. Що в цій справі можуть сказати, наприклад, фіни, які самі постійно загрожені Росією? Уявім, наприклад, що Україна є самостійна, що з фактом таким з конечности годиться Росія, але що вона рівночасно поневолює інші народи. Чи багато ми могли б зробити в їхній обороні, чи не залежало б нам на можливо добрих взаєминах з нашим північним сусідом?

Які перспективи?

В таких умовах постає питання: на чиє зрозуміння можуть рахувати взагалі, в тому і в ОН, поневолені комуністичною Москвою народи? І яка для цього коньюнктура?

Якщо йде про формальну коньюнктуру, то вона існуватиме так довго, як довго перед ОН стоятиме питання проведення в життя постанови про надання самостійности решті колоніяльних і підопічних територій, і як довго, принаймні формально, обов'язує теперішня хартія ОН. Дотеперішній досвід повчає, що нічого не стоїть на перешкоді будь-якій державі поширити це питання на народи поза залізною заслоною.

Хто може це зробити? З попердньо сказаного ясно, що зробити це можуть ті, яким їхня сила і позиція в світі, а також визнавані ними принципи це дозволяють робити. Крім того, робити це можуть ті, хто у видвигненні питання поневолених народів сам заінтересований. Значить, вирішальним для наших шансів приєднати когонебудь підняти справу України чи інших поневолених народів, є не тільки об'єктивна слушність наших постулятів, але ступінь власного національного інтересу, який в даний час дана нація бачить у визвольній боротьбі тих народів.

Проте, найважливішою передумовою міжнародної актуалізації питання поневолених народів є те, наскільки своєю боротьбою вони свою справу актуалізують. Це є в першу чергу боротьба на рідних землях, але це є також активність нашої й інших еміграцій. При тому йде про спільну дію, або принаймні скоординовану. Сьогодні немає, мабуть, ніякого сумніву, що не тільки шанси здобути повну державну незалежність України, але й шанси добиватись будь-яких досягнень в сучасних умовах, чи тільки шанси оборони перед наступом Москви, залежать від рівночасної боротьби всіх інших народів совєтської імперії. Українська визвольна справа є складовою частиною визвольного процесу, чи процесу прагнень всіх народів тієї імперії до національної і соціяльної та політичної свободи, і про неї, як зовсім відірвану від інших проблему, в сучасній добі не приходиться говорити. Це в нічому не поменшує питомої ваги української справи. Це саме треба сказати і про акції еміграцій. Спроби, наприклад, деяких сателітських кол розглядати себе відірвано від згаданого процесу, є присуджені на провал. Це висновок і для нас: українська визвольна справа повинна бути ставлена перед стороннім світом у комплексі і скоординовано з діями представників інших народів совєтської імперії, насамперед тих, яких питома вага велика.

Наша справа є не тільки складовою справою визвольного процесу народів поневолених поза залізною заслоною. Вона не є також відірвана від проблематики, що заторкує всі народи світу, отже і вільні народи. Проблема атомової війни, Німеччини, Берліну не менше важна для України, як для Франції чи Америки. Тому у наших зовнішньо - політичних виступах ми повинні виходити із існуючої міжнародної проблематики і на її тлі ставити питання державного усамостійнення України. Форум ОН не є в цьому відношенні виїмком.

Д-р О. Соколишин, козак „Запорожжя"

ПАМ'ЯТІ ДИПЛ. ІНЖ. ВОЛОДИМИРА ПЕТРАЧЕКА

Буковинська Україна, зокрема Українське Академічне Козацтво „Запорожжя" в Америці, зазнали чергової втрати. 30-го вересня 1961 р. по тяжкій, довгій недузі упокоївся в Бозі на 64-му році життя відомий громадський діяч та учасник Визвольних Змагань, улюблений чесний Батько Укр. Акад. Козацтва „Запорожжя", сл. п. Володимир Петрачек в Монтреалі, Канада. Покійний залишив у глибокому смутку свою вірну дружину, дорогу матку „Запорожжя" Ірену та цілу запорізьку братію, розкидану по цілім світі.

Він народився 20-го червня 1897 р. в Самушині, повіт Заставна, на Зеленій Буковині в родині управителя школи. Середню освіту набув він у столиці Буковинської України — Чернівцях. Бувши патріотично вихований в родині та в українському оточенню в Чернівцях, ніколи ні на мить не відрікся свого українства. Його національна свідомість була прикладом для других. Коли вибухла перша світова війна, він перебуває австрійський старшинський вишкіл, після якого виїхав на італійський фронт. На фронті перебув аж до розпаду Австрії, будучи двічі тяжко раненим та кількаразово нагороджений й відзначений за свою хоробрість. Вояцтво любило його, бо він був справедливим старшиною та опікуном всіх покривджених.

Інж. Володимир Петрачек

Коли Австрія разпалася, молодий старшина повернувся на свою любу Зелену Буковину, де включився в Українські Визвольні Змагання. Скоро бачимо його старшиною в рядах героїчної Української Галицької Армії (УГА), бо Буковину залив новий окупант, румуни, в листопаді 1918 р., і він змушений був її покинути. Як старшина УГА брав участь майже у всіх боях УГА в Галичині та на Наддніпрянщині, ділив гірку долю нашої армії аж до моменту, коли „встоятись не було сили", перебувши цілу майже кампанію УГА аж до її відвороту й розформування. Знесилений, але бадьорий духом, дістався за якийсь час на Буковину під румунську займанщину, де окупант почав наводити свої нові порядки. 1921 р. дістався до Відня, де почав студіювати інженерію, яку з успіхом закінчив в 1925 р., набувши диплом інженера. У Відні був активним членом української студентської організації „Січ". Після закінчення студій повернувся на Зелену Буковину, де нострифікував диплом. Вже тоді брав активну участь в Укр. Акад. Козацтві „Запорожжя" та був люблений друзями за свою веселу вдачу та товариськість. В 1926 р. дістав посаду в румунськім нафтовім індустріяльнім центрі Морени в регаті (Стара Румунія), при нафтовій фірмі „Астра - Романа". Маючи організаторські та фахові здібності, скоро висувається на чолове місце фірми.

Він ніколи не забуває про Буковину та своє козацтво „Запорожжя", будучи віддалений від них сотками кілометрів. Часто приїжджав на імпрези „Запорожжя", зокрема на традиційну Маланку, улаштовувану рік - річно в Чернівцях Укр. Акад. Козацтвом „Запорожжя" та братнім козацтвом „Чорноморе". Вся наша запорізька братія добре пам'ятає його з участи в Комерсі з нагоди 50-ти Семестрового Ювілею „Запорожжя" в 1935 р. в Чернівцях, де на Ювілейній знимці покійний ч. Б. Володимир Петрачек сидить зі всіма почестями в перщому ряді. Він ту знимку привіз зі собою на еміграцію до Канади.

Коли Буковину занимали большевики 1940 р., покійний виїхав до Німеччини на еміграцію. В Німеччині працював в будівельних фірмах, опікуючись та приміщуючи на роботу багато українців, зокрема наших інженерів - втікачів з-під совєтської України.

Після закінчення другої світової війни пок. перебував в українському таборі в Ляндеку — Тироль — Австрія, де працював в управі табору. В В 1947 р. французи анґажували його, із з ним зорганізованою групою дл ябудови баражу в Бен Матір в Тунісі, Африка. Він, як начальний інженер у великій французькій фірмі Кампенон - Бернард, вів ту працю аж до закінчення, за що туніський уряд нагородив його окремим відзначенням та признанням, як українця.

З Тунісії приїхав 1954 р. до Канади, де включився в українське економічне життя цієї повної можливостей країни, стаючи президентом новозаснованої української гірничої спілки „Прут" та згодом одним із директорів гірничої компанії „Континентал Айрон-Тітанісм Майнінг" (СІТ). За якийсь час його стан здоров'я погіршувався, і він змушений залишити працю. Піврокy тому його стан здоров'я погіршився ще більше, він переходить три операції, перебуваючи вісім місяців у лічниці. Його терпіння облегшували листи зопорізької братії, часті відвідини ч. Б. о. митрата В. Слюзара та о. І. Стуса з Монтреалу, Канада. 30-го вересня 1961 р. коли Він упокоївся в Бозі — його домовину покрила традиційна запорізька малиново - біла-золота лента та парадовий сервіс, з яким Покійний лагодився прибути в травні минулого року на 100-семестровий Ювілей „Запорожжя" до Ню Йорку. Його побратим із „Запорожжя" ч. Б. о. митрат В. Слюзар, відправив похорон й відпровадив покійного та попрощав і від нашої запорізької братії у вічну дорогу. Козацька Рада „Запорожжя", відбута 8-го жовтня ц. р. в Ню Йорку вшанувала свого Покійного Батька та постановила відбути Панахиду в дні 11-го листопада ц. р., о год. 11.30 перед обідом, в православній церкві св. Володимира в Ню Йорку., після якої по обіді відбудеться Козацька Рада „Запорожжя".

● Декан інженерського відділу при Колумбійському університеті д-р Джан Р. Даннінґ заявив, що американці повинні збільшити свої інвестиції за кордонами, а не видавати більше долярів на військову, політичну і економічну допомогу закордонним державам.

Місцевий Комітет Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні

Доводимо до відома всіх українців Вашингтону, Д. К. й околиць, що в столичній території створено місцевий Комітет Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. До складу Комітету обрано на Шевченківських сходинах представників від українських церков, громадських та культурних організацій Вашингтону та визначних українських діячів столичної території в кількості 23 осіб. Комітет обрав Президію в скраді п'яти осіб: інж. В. Сім'янців — голова, д-р Л. Марґоліна - Гансен та С. Заполенко — заступники голови, ред. І. Дубровський — секретар, д-р О. Єршківський — скарбник. Комітет доручив Президії провести всю підготовчу працю по збірці фондів на побудову Пам'ятника і перевести саму збірку. Зібрані фонди переслати з повним звітом центральному Комітеті Побудови Пам'ятника Т. Шевченкові в Ню Йорку.

Президія уже розпочала організаційну працю.

Інж. С. Сім'янців — голова Президії Комітету.

Ред. І. Дубровський — секретар

...Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

— Т. Шевченко

ЗАКЛИК

Столичного Комітету Пам'ятника Шевченкові

ШАНОВНІ ПАНІ І ПАНОВЕ!

Пророчі слова Тараса Шевченка такі ж актуальні сьогодні, як і сто років тому. Україна ще не діждалася свого Вашингтона, український нарід досі в московському ярмі. Але доля судила, що перше Вашингтон — столиця вільного світу — скоро діждеться величного пам'ятника Т. Шевченкові. Вічний дух Пророка все ширше відчиняє двері у широкий світ, його поезії, перекладені на чужі мови, розказують світові: хто ми і за що закуті.

Нам, мешканцям столиці вільної Землі Вашингтона, випала велика честь бути не лише свідками побудови пам'ятника, але бути активними співучасниками цієї історичної події.

Вже давніше в столичній території створився місцевий Комітет Побудови Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. Вже проведена відповідна підготовча й організаційна праця. Комітет поставив собі за мету — не поминути жадної української родини, жадної української людини у Вашингтоні й околицях — дати можливість всім внести свою посильну пожертву на цю велику справу.

З цією метою Комітет розділив Вашингтон з околицями на окремі дільниці, де мешкають українці. В кожну дільницю будуть вибрані збірщики пожертв. Один з них скоро завітає й до Вас. Прийміть його, як велить український звичай, пожертвуйте щедро у Ваших можливостях.

Будьмо гідними дітьми нашого великого Батька Тараса.

ПРЕЗИДІЯ КОМІТЕТУ:

інж. В. Сім'янців — голова, ред. І. Дубровський — секр.
д-р Л. Марґоліна-Гансен, С. Заполенко — заст. голови
д-р О. Єршківський — касир

Вашингтон, Д. К.

✝

У глибокому смутку подаємо Рідним, Побратимам Зброї, Друзям, Землякам та Знайомим болючу вістку, що дня 20-го жовтня 1961 року, в год. 11:00 вечора у лікарні в Гартфорді, Конн., після короткої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, відійшов передчасно у Вічність наш Невіджалуваний

ЧОЛОВІК, БАТЬКО, БРАТ, ТЕСТЬ, ДІДУСЬ І ШВАГЕР

св. п. Володимир Григор ГАФТКОВИЧ

народжений 6-го лютого 1897 р. в Устєчку, пов. Заліщики, Західня Україна, б. четар УГА та учасник Визвольної Боротьби України, б. член ОУН, б. політ-в'язень польських тюрем, б. довголітній інспектор Матірного Товариства „Просвіти" та провідний член численних українських Товариств у Львові, — в ЗДА довголітній секретар 277 Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн., видатний і ревний суспільно-громадський діяч в Краю і на еміграції.

Похорон відбувся дня 23-го жовтня ц. р., з української греко-кат. церкви в Гартфорді, на місцевий цвинтар.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Безмірним горем прибиті:

ОЛЬГА — дружина
ОКСАНА І НАДІЯ — дочки
ОЛЕКСАНДРА КРУПА — сестра
ОРЕСТ КУЗЬМА — зять
ОЛЕСЬ, ДАРУСЯ І МАРУСЯ — внуки
ВАСИЛЬ КРУПА — шваґер з дітьми: МОТРІЄЮ та БОРИСОМ
СОФІЯ САВОЙКА — шваґрова з донею ІРИНОЮ
Мати та брати в Рідному Краю

✝

Ділимося сумною вісткою, що в п'ятницю, 20-го жовтня 1961 року, несподівано, на 64-му році життя, помер в Гартфорді, Конн.,

СЕКРЕТАР ВІДДІЛУ ч. 277 в ГАРТФОРДІ

Володимир ГАФТКОВИЧ

бувший четар УГА і голова Відділу ОбВУК в Гартфорді, бувший інспектор Гол. Т-ва „Просвіта" у Львові, визначний діяч на Рідних Землях і на еміграції, член всіх місцевих Товариств.

Похорон відбувся дня 23-го жовтня 1961 року, на українських католицький цвинтар в Гластембері.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА і ЧЛЕНИ ВІДДІЛУ ч. 277 в ГАРТФОРДІ
ЧЛЕНИ ВІДДІЛУ ОбВУА

ПОДЯКА

Дня 30-го вересня 1961 року, по довгій, важкій недузі, помер

бл. п. інж. Володимир ПЕТРАЧЕК

Його Похорон відбувся 3-го жовтня 1961 року, з Українського Православного Собору св. Софії в Монтреалі, Канада.

Оцим складаю якнайщирішу подяку Всечеснішим Отцям: о. митр. Слюзареві В., о. Стусові І. і о. Квасницькому К. за останні духові прислуги Покійному, відправлення Поминальних Богослужень і похоронних відправ, а о. митр. Слюзареві за зворушливу прощальну промову під час Служби Божої. Рівнож щиро дякую о. митр. Слюзареві й о. Стусові за часте відвідування Покійного в часі недуги й несення Йому розради в Його тяжких хвилинах.

Щиро дякую всім Приятелям і Знайомим, що не жаліли часу, ні труду на часті відвідування Покійного, як також за їх численну участь після смерти Покійного на Поминальних Богослуженнях, за усні й письмові вислови співчуття та за відпровадження Покійного в Його останню дорогу.

Зокрема щиро дякую п. інж. Рокішеві Н. за виголошення зворушливого надгробного слова, а Старшині Українського Акад. Козацтва „Запоріжжя" в Америці, Дирекції „Конт. Тітаніюм Корпорейшен" і Дирекції Гірн. Спілки „Прут" за негайне поміщення повідомлення в пресі про смерть Покійного.

Рівнож щиро дякую за квіти й пожертви на Служби Божі: Дирекції „Конт. Тітаніюм Корпорейшен" і Гірн. Спілки „Прут", Управі „Українського Технічного Товариства" в Монтреалі; Вп. П. Варварюкові; Вп. Паньствам: Беднарським, Воланам, Гладиловичам, Глинським; Вп. П. Гарбачевській; Вп. Паньствам: Довганям, Кметикам, Кобилецьким, Ляйтасам; Вп. д-рові Ониськові; Вп. Паньствам: Ропіцам з похресником Дзюнем, Савицьким, Чарторийським, Шулякевичам з п. Альтгайм.

Нехай Всевишній щедро винагородить Всіх, що причинилися до злагіднення тяжких хвилин Покійного й вшанування Його пам'яті.

Глибоким горем прибита:

дружина ІРИНА

Спорт

ДРУГИЙ РЕМІЗ „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ" НЮАРК

„Чорноморська Січ" — Марітімо СК 0:0.

Нюарк, Н. Дж., 15 жовтня 1961. — До цих змагань „Чорноморська Січ" виступила усе ще без контуженого Д. Олеґа в складі: Гевко, Саварин, Мк. Інтаср, Понось, Боянівський, Брус, Паук, Кіралі, Каздоба II, Фіорело, (Луценко, Каздоба I, Жолудксо і Герловський).

Втратою чергової, 2-ї точки за перших ліґових змагань, „Чорн. Січ" значно погіршила свою позицію лідера А - кляси, на яку пнуться вперто СК Рома і Марітімо СК — потенціяльний кандидат на цьогорічний чемпіонат Футб. Ліґи стейту Ню Джерзі.

Згідно з традицією щодо зустрічей обох суперників, ці змагання були надзвичайно живі, доволі гострі, з дуже численними підворітними ситуаціями під воротами „Марітіма". Суперник тільки дефензивними формаціями дорівнював „Чорн. Січі". Частинній стріловій недиспозиції нашого нападу і крім цього дуже завзятій енергічній грі своїх оборонних ліній португальці завдячують цей вислід внічию.

Після цих змагань „Чорн. Січ" і далі провадить в показнику табелі гор: 4-ри гри 6:2 точок і 12:6 воріт. Дальше слідують Рома СК 4-ри 6:2 — 12:7, Марітімо СК 3 — 5:1 — 7:1, Чіп Ін 3 — 4:2 — 5:2 і т. д.

О. Твардовський

● **Кар'єра Вальтера Ульбріхта,** східньо - німецького партійного шефа висить на волоску: Хрущов буцім-то рішив позбутися його, як занадто настирливого в своїх претенсіях та занадто неприємного для німців і Заходу. Хрущов несподівано заскочив Улябріхта своєю заявою в минулому тижні на большевицькому конґресі в Москві, що він не підпише до кінця цього року — як раніше заповів був — мирового договору зі Східньою Німеччиною. Хоч Ульбріхт почервонів, почувши таке, він ні словом ані жестом не дав пізнати свого невдоволення, а оплескував, як шалений, кожне речення з промови Хрущова. А що Хрущов промовляв 6½ годин, то Ульбріхт був наприкінці більше втомлений, аніж сам Хрущов.

НОВІ КНИЖКИ

ВСЕБІЧНІСТЬ ТВОРЧОСТИ Я. СЛАВУТИЧА

(Яр Славутич, „Оаза", п'ята збірка поезій, Едмонтон, 1960, стор. 64)

Українська поезія на еміґрації збільшилася новою збіркою „Оазою" Яра Славутича. Ця збірка обіймає поетичні надбання автора від 1950 до 1960 р. Це його перша українська збірка поезій, що появилася поза межами Европи, бо попередні збірки вийшли в Німеччині після війни.

Слідкуючи пильно за поетичним надбанням Яра Славутича, бачимо, що кожна його нова збірка приносить щось нове і щодо змісту і щодо форми, ідеологічного забарвлення і мистецького кольориту.

Яр Славутич з природи лірик, часом навіть і сантиментальний, з нахилом змальовувати події нашої історії, надаючи їм глибоко особистого насвітлення.

Вірш Яра Славутича високомистецький, спертий на твердих законах поетичної метрики. Вірш не штучно вигладжуваний, а природний і характерний творчості автора. В ньому помічаємо багато елементів, притаманних тільки Славутичеві.

Мова автора — соборна українська. Така і його тематика. Ця характеристична риса помітна в усій його творчості. Звідси й зрозуміло, чому його вірш „Карпатські січовики", що має музичне оформлення, здобув таку популярність серед нашого народу.

Яке ж становище в творчості Яра Славутича займає його остання збірка „Оаза"? На нашу думку, вона є кращим продовженням його філософічної збірки „Спрага". В цій збірці автор став найвище в своїй творчості. Він визбувся всяких йому не характерних романтичних чи псевдоромантичних нахилів і наблизився до інтеґрального клясицизму, що так вибагливо ставиться до форми й змісту поезії. І тому, „Оаза" — це вже не шукання способів вияву форми й мистецького образу, це тематично й ідейно завершена збірка поезій. В філософічних роздумуваннях автор знайшов себе й зумів виявити свої лірично мистецькі почуття в ґраціозний спосіб.

„Оаза", тематично, призначена погасити вибухи нашої духової спраги, що нас мучить на еміґрації як „на пісках африканських пустель". Її ціль скріпити в нас почуття надії, що ми ще побачимо рідну землю й відчуємо її красу. Автор стурбований подіями сучасного і просить:

> Лиш дай у тяжкому сконі
> Узріти свшан степів,
> На древнім отчиннім лоні
> Почути дніпровий спів;
>
> І, впавши на рідну землю,
> Її цілувати вщерть . . .
> Тоді без жалю приємлю,
> Немов нагороду, смерть.

Кожен поетичний рядок пройнятий патріотизмом, що бере свій початок в серці поета й радіює ці почуття назовні, окрилюючи душу читача. Поезія Славутича вливає в нас віру та невидиме духовне заспокоєння. Коли поет осамітнений мандрує сотнями доріг розлогої землі, з його уст виринаються слова гіркої правди:

> Куля земна, полонена
> пітьмою,
> Знає мету, що ясна і пряма.
> Сотні доріг подружили
> зі мною,
> Тільки тебе материзно, нема.

У збірці є також згадки про рідну Херсонщину, де Яр Славутич народився і став вперше формуватися як поет. Радісні й надійні дні нашого відродження, які згодом вкрились темрявою совєтської дійсности, і в якій вже прийшлося поетові робити свої перші літературні кроки.

> І поверніть найкращу пору,
> Коли вітав мій перший крик
> Розгін херсонського простору,
> Мистецтва рідний материк.

Вірші цієї збірки мелодійні, передані легким стилем, зв'язані тісно з обставинами. Вони мимоволі проникають в уяву читача, створюючи там образи, що чергуються, зникають, то знов стають в усій своїй красі.

> Точить серце тужби іржа.
> Снить уява смараґди маю . . .
> Одні клени! Моя душа
> Понад вами щодня літає.

Поетичні рядки наскрізь характерні багатством ритміки. Поет вміло користається трохеєм, ямбом та іншими комбінованими розмірами, врахувавши всю свободу щодо наголосу. Його вірш легкий, простий і рівночасно високомистецький. Поет також майстер епітету, у нього „сонце стопромінне", „роменовий дух", „несамовиті труби" тощо. Він творить новотвори, як наприклад, „святовитно", „потьмарний", „сторучайно", „снаговійно", що так підходять до його віршів і вимог метрики та рівночасно мають глибоке значення і звучать так, що їх не можна заступити.

Однак найбільшою характеристичною рисою творчости Яра Славутича є його всебічність. Він різниться саме тим від багатьох українських поетів, навіть і від безпосередніх учителів. Однобічність не відповідає його вдачі, він як людина степу, не може замкнутися в вузькі рямки, його очі не можуть бачити лише обрії навколишнього світу, він хоче бачити більше, творити більше й взагалі бути універсальним. І тому його поезія носить широкі познаки всебічности щодо форми і змісту. Також в своїй діяльності Яр Славутич не тільки поет, він — перекладач, письменник, літературознавець тощо.

В кожному зусиллі Яра Славутича помітно талант, він всюди дає щось нове, щось свіже. Він оригінальний в своєму підході й в розв'язці кожного й найменшого завдання. Він поет від душі, що посправжньому творить правдиву поезію.

Володимир Жила

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **З залях готелю Рузвелт в Ню Йорку відбувся в днях 20-22 жовтня 1961 Конґрес Афрікен Стадіс Асосіейшен,** в якому взяло участь понад 250 учасників з Африки, Европи і Америки — науковці і політики. Обговорено справи освіти, економіки, культури і наукових дослідів. Крім представників африканських країн, у Конґресі взяли участь американці, англійці, голляндці, французи, українці й інші. З українців брав участь у Конґресі проф. д-р Юрій Шумовський.

● **Осередок Праці НТШ у Филаделфії** влаштовує в середу 25 жовтня, в год. 7.30 вечором, в залі Союзу Українок при 909 Н. Френклін вул. доповідь президента НТШ, проф. д-ра Романа Смаль - Стоцького на тему „Праця Союзу Визволення України". При цьому буде висвітлено до 70 знимок.

● **Третій вечір вакаційних вражень** відбудеться заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку в п'ятницю, дня 27-го жовтня ц. р. Під час цього вечора інж. Роман Кобринський говоритиме на тему „Маямі — місто розваги і відпочинку". Доповідь буде ілюстрована кольоровими світлинами. Початок є год. 8 веч.

Ігор Соневицький осягнув ступінь доктора філософії УВУ

Дня 16-го жовтня ц. р. відбулася промоція п. Ігоря Соневицького на доктора філософії з ділянки музикології. Ігор Соневицький розпочав музичні студії (фортепіяно, теорія) в Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, а після матури в українській акад. гімназії у Львові в 1944 р. присвятився студіям музикології спершу в Віденському університеті у професорів Шенка та Новака, вивчаючи одночасно основи композиції в композитора Маркса, потім у Мюнхенському університеті у проф. Ріцлера Фікера і Уршпрунґа, студіюючи зокрема історію української музики в Українському Вільному Університеті в Мюнхені у проф. Ольхівського. Згодом пройшов студії диригентури, композиції і фортепіяна в Держ. Академії Музики в Мюнхені, закінчивши їх дипломом у липні 1950 р.

Одначе і по приїзді до Америки і після включення в педагогічну працю Українського Музичного Інституту в Ню Йорку І. Соневицький не занедбував дослідчої роботи з ділянки історії української музики. За порадою професора УВУ д-ра О. Оглоблина розпочав свою працю над невисвітленою досі якслід історією життя і творчости одного з найвидатніших наших композиторів кінця XVIII ст. киянина Артема Веделя. Довгі роки довелося комплектувати джерела до праці не тільки з бібліотек американського континенту, але і з европейських (Лондон, Париж, Прага) та збирати звідусіль розгублені твори нашого композитора, щоб опісля проаналізувати ввесь зібраний матеріял. Минулого року джерельна праця, що насвітлює постать і історію творчости композитора, була закінчена й рецензована проф. УВУ д-ром О. Оглоблином і д-ром З. Лиськом. Д-р Ігор Соневицький плянує видати не тільки цю дослідчу працю, але й популярну історію життя і творчости Артема Веделя для ширшого загалу та повне видання творів його церковної музики, якими довгі десятиліття захоплювалися наші земляки не тільки над Дніпром, але й на західніх землях.

З Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку — Відділ УККА

Переобрана управа комітету перед початком нового сезону відбула 6-го жовтня ц. р. засідання в УНДомі в Ню Йорку. Відкрив збори голова д-р Василь Вишиваний привітанням присутніх та прочитанням порядку нарад, який затверджено без змін.

Голова дав звіт із дотеперішньої праці управи. В звіті голова зупинився на нашій участі в Тижні Поневолених Націй в мейора Ваґнера, де українці найкраще були заступлені та одержали оригінал грамоти проголошення. Вся американська й наша преса про те широко писала й помістила знимки з тої нагоди. Голова взяв участь в Бенкеті Організацій Визвольного Фронту з приводу 20-ти ліття проголошення відновлення Української Державности 30 червня 1941 р. у Львові та в з'їзді й Бенкеті СВУ. Після короткої дискусії всі звіти прийнято до відома.

Управа рішила вислати голову на бенкет в честь Митрополита Івана Теодоровича, та полагодила ряд біжучих справ. До найважнішої точки нарад належало відзначення річниці Листопадового Зриву, яку то Академію комітет намітив на 5-го листопада 1961 р. в школі ім. Вашинґтона Ірвінґа. Комітет назначив рівночасно й реченці Академії Самостійности й Соборности України на 21 січня 1962 р. та Академію Шевченка на 11-го березня 1962 р. в Ню Йорку в тій самій школі.

На обидвох Академіях співатиме хор „Думка", згідно з традицією.

В окремій точці обговорено справу Національного Датку УККА по $10, та порішено на найближчих квартальних зборах представників організацій цю справу ширше обговорити. Квартальні Збори відбудуться 28-го жовтня 1961 р. в Ню Йорку в Народнім Домі, про що повідомиться організації окремим обіжником комітету. Обговорено справу збіркової акції на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні, що в Ню Йорку є в руках окремого комітету під головуванням д-ра Івана Козака, і в своїй збірковій акції переступив вже суму $8,000. Ню Йорк має зібрати $30,000. Комітет ціле літо працював над виготовленням докладної картотеки всіх українців Ню Йорку, до яких в коротці зайдуть окремі збірщики. Про це комітет повідомить в пресі. В біжучих та різних справах порушено календар імпрез та висказано прохання до організацій зголошувати телефонічно свої імпрези. Телефон Об'єднаного Комітету Відділу УККА є — ГР 7-2380. Комітет рішив вислати два меморіяли в справі неприйняття Червоного Китаю до Об'єднаних Націй до Президента ЗДА та бюра Генерального Секретаря Об'єднаних Націй. Також комітет обговорював справу участи вільних українців у Світовій Виставці, що відбудеться 1964 р. в Ню Йорку.

Д-р О. С.

● **Французький** міністер фінансів Вільфрід Бавмґартнер склав у парляменті дуже оптимістичний фінансовий звіт. Він заявив, що всі коротко- і середньотермінові довги Франція сплатила та що французький франк відзискав на міжнародних ринках своє довір'я. На 1962 р. бюджет Франції передбачує „тільки" несповна півтори більйона дол. дефіциту, що його — за заявою міністра — можна легко покрити позиками.

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

ПІДПОЛКОВНИК МИКОЛА МЕЛЬНИК

(Посмертна згадка)

Український старшинський корпус знов має поважну втрату: 31 серпня 1961 в своєму помешканні у Квінсі, Н. Й., помер підполковник армії УНР Микола Олександрович Мельник.

Микола Мельник народився 4-го лютого 1895-го року. В його родині в м. Умані на Київщині було кілька братів, які в нашому визвольному рухові в роках 1917—20 брали активну участь, хоч належали до різних політичних угруповань. Особисто Покійний був більше вояком, ніж політиком.

По скінченні середньої комерційної школи в м. Умані він вступив у Константинівське військове училище в Києві, і по скінченні його став офіцером тоді ще російської армії.

Протягом першої світової війни він перебував переважно на румунському фронті. В боях був відзначений усіми можливими бойовими відзнаками до ордену св. Володимира 4-го ступня і Георгієвської зброї включно. В кінці війни, з початком революції, в ранзі штабс - капітана брав участь в організації українських збройних сил, у яких служив до останнього дня збройної боротьби армії УНР.

Вперше я зустрівся з Покійним у м. Умані в кабінеті Уманського Повітового коменданта сотника Ващенка, скоро після приходу в Україну німецької і австрійської армій, весною 1918-го року. Він зголосився з писемним призначенням його на посаду помішника команданта, яку я вже короткий час займав. В губерніяльній командатурі в Києві, на чолі якої був штабс-капітан Шинкар, панував такий хаос, що поки ми розв'язували непорозуміння, явився підполковник Бернацький також з призначенням на цю саму посаду.

Це був час, коли українська влада старшинські ранґи скасувала, а встановила ранґи „по посаді". Були такі куріози, що командантом був хорунжий, а його помішником сотник або й полковник. Ми з Покійним вирішили уступити у користь підполковника Бернацького і, на пропозицію команданта, прийняли менші посади старших командантських значкових (ад'ютантів): Мельник для міста, а я для повіту з ранґою і платнею „курінного". Обом нам не хотілось залишати Умані, з якою ми обидва були пов'язані. Отже сотник Ващенко займав становище полковника по посаді, Бернацький пом. полковника, штабс - капітан Мельник і поручник Шляхтиченко — становище курінного. Кожна з цих посад різнилась платнею на сто карбованців більше.

Але цей стан не тривав довго. Стався гетьманський переворот; гетьманська влада негайно звільнила всіх губерніяльних і повітових командантів та призначила своїх. Губерніяльним командантом Київщини став генерал Каракуца, а на Уманського повітового команданта приїхав полковник Ганке. Вувший губерніяльний командант Шинкар скоро опинився в м. Таращі і там підняв повстання проти німців і, розуміється, проти гетьманської влади. Це повстання німці моментально зліквідували, а Шинкар із своїми помішниками і кількома таращанськими горячими головами втік і пробився аж за кордони України до большевиків. Там він сформував большевицьку дивізію, яка чомусь дістала назву „Таращанської", та яка відома з кривавих рейдів в Україні.

Одночасово з Шинкарем, Звенигородський повітовий командант Павловський, який став звільнений, напав в м. Звенигородці з невеликим відділом війська на німецьку кінноту і знищив її. Коли німці вислали проти нього більші сили, він утік у сусідні села, які німці гарматним вогнем запалили і знищили. Селяни втікали на всі можливі сторони; багато їх опинилось аж на терені Уманського повіту. Тоді я з покійним Миколою Мельником, на наказ команданта, виїздили в район м. Тального зустріти і помогти їм. Цікаво, що про це просив німецький етапний командант в Умані оберщт Бюхер.

Гетьманський переворот на мосму і Мельника становищі ніяк не відбився. Звільнений був лише сотник Ващенко; решта співробітників комендантури були залишені на своїх становищах аж до осени 1918-го року, коли всі губерніяльні і повітові командатури були зліквідовані.

Скоро, гетьманська влада законом привернула нам наші старшинські ранґи. Для куріозу згадаю, які саме відповідні до був. російських ранґ ми одержали: підполковник Бернацький став — військовим старшиною, штабскапітан Мельник (із дволітнім старшинством) став сотником, а я з поручника став „значковим".

По ліквідації повітової комендатури ми розїхались: Ганке став командиром кінного полку, Бернацький і Мельник — обидва георгієвські кавалери — виїхали до київського гарнізону, а я став ад'ютантом 12-го Брацлавського полку в Тульчині на Поділлі.

З Миколою Мельником ми зустрічались ще кілька разів. Остання в Україні наша зустріч була на ст. Фридрихівка біля Підволочиськ. Покійний сяяв тоді молодістю, новісінькою уніформою підполковника і щастям новоодруженого. З ним була молоденька красуня його дружина Ольга, з якою недавно він повінчався.

Але настрій у нас обох при цій зустрічі був кепський. Він тоді, як начальник постачання запорізької дивізії, керував евакуацією тилу своєї дивізії.

Було це в другій половині листопада 1920-го року. Наша армія, з тяжкими боями з перемагаючим ворогом, відходила на Захід і на самого Михайла, 21-го листопада 1920 року перейшла Збруч та зложила зброю полякам. Я з Штабом Армії УНР був інтернований у Пьйотркові, а Мельник у Вадовицях. Так почалося наше життя вічного еміґранта, яке для нього, на великий жаль, уже скінчилось.

З табору Покійний виїхав на Волинь і там, серед своїх людей, улаштував собі і своїй родині досить добре життя; комерційна освіта стала йому в пригоді. Але війна все зруйнувала, і він опинився на новій еміграції в Німеччині, а від 1949-го року тут в Америці. Тут зустріла його велика прикрість; він став жертвою якогось, слідством невиясненого, атентату. Його дружина і доня, стурбовані спізненням його з нічної праці, вийшли з хати йому на зустріч. Вони знайшли його в коридорі будинку, в якому вони жили, цілком непритомного від тяжкого удару в голову. Коли значно пізніше він опритомнів, він не міг сказати, що з ним сталось. Грабунок то не був, бо гроші і цінні речі лишились при ньому.

Від тоді Покійний не почував себе добре. Останній час був хворий на шлунок і перебув операцію, але помер нагло на удар серця.

Крім дружини Ольги, доні Інни і зятя інж. Є. Заброцького за Покійним сумують його внуки Євген і Наталка та всі ті, що Покійного знали.

Д-р Михайло Шляхтиченко

● **Науковець д-р Л. С. Полінґ** сказав, що експльозія 50-меґатонової бомби Хрущовим, спричинить людству шкоди на 6,000 років. На 6,000 років буде занечищене радіяцією повітря; 40,000 дітей народиться з фізичним пошкодженням; велике число осіб матиме пістряка кости, пістряка крови та інші недуги; численні особи матимуть пошкоджений зір, якщо очима стоятимуть до напрямку, в якому вибухала б ця бомба. Д-р Полінґ є проти тієї експльозії.

● **Марджері Майкелмор,** 22-річна американська студентка, член Корпусу миру, яка спричинила міжнародний скандал своєю наївністю та недбайливістю і рії до Порто Ріко. Одні газети пишуть, що відтіль повернеться до дому, інші, що залишиться в Порто Ріко в іншій групі Корпусу миру. Марджері виписала різні неприємні для Ніґерії і ніґерців завваги на одвертій листівці, що її мала вислати своїй приятельці в ЗДА, та ще й загубила ту листівку подорозі на пошту. Зміст листівки оприлюднено і вийшов скандал.

Посмертні згадки

Николай СОРОКА — довголітній член Б-ва Сош. св. Духа, Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, упокоївся в Бозі дня 14-го жовтня 1961 року. Покійний походив із села Торчиновичі, пов. Самбір. Полишив у смутку дружину Теодору й брата в Рідному Краю, як також ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 17-го жовтня 1961 р., з пох. заведення до церкви св. Духа, при участи Родини, Членів Б-ва і Знайомих, на цвинтар св. Духа в Акрон, Огайо. — В. Н. П.!

В. Пулк, секр.

Параня ТРАВІНСЬКА — членка С-ва 36 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла в дні 28-го вересня 1961 р. в лікарні по довгій недузі, на 74-му році життя. Покійна походила зі села Путятинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Осиротила одного сина Стефана, невістку, 4 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся з пох. заведення до церкви св. Йосафата, де о. Н. Волянський відслужив Службу Божу і похоронну відправу, при участі Родини та Членок С-ва і Приятелів. Покійну похоронено на цвинтарі Interment Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Їй Пам'ять!

С. Гунька, секр.

ТАРЗАН, ч. 4735. Все гаразд!

FRANK GARVEY, DIRECTOR OF MONOPOLY FILMS, SPOKE TO A SHEEPISH TARZAN. "NO DOUBT YOU MEANT WELL, BUT YOU BROKE UP A MOVIE SCENE—"

"THE PERPLEXED GENTLEMEN IN THE BUSHES ARE ON CAMERA— THIS IS RANGER, A HUNTER, AND OUR TECHNICAL ADVISOR, AND—"

"WELL—IT SEEMS AS IF PET HAS FORGIVEN YOU FOR THE ROUGH TREATMENT!"

Френк Гарві, директор „фільму монополь", сказав до соромливого Тарзана. — Немає сумніву, що ви думали добре, але ж ви перервали нам фільмову сцену . . .

Збентежені джентельмени в кущах є при камерах . . . Це є бродяга, лісничий і наш технічний дорадник, і . . .

— Гаразд . . . Здається неначе наша улюблениця забула ту брутальну поведінку!